

KESKKONNAAMET

Helena Eenok
MTÜ Eesti Metsa Abiks
helena@eestimetsaabiks.ee

Teie 28.12.2023

Meie 16.02.2024 nr 1-7/23/222-10

Vaideotsus (Soomukse III liivakarjääri kaevandamisluba)

1. OTSUS

Arvestades MTÜ Eesti Metsa Abiks (registrikood 80419411) vaiet, vaideotsuse punktis 2 toodud asjaolusid, punktis 3 toodud selgitusi ja põhjendusi, tuginedes haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) § 73 lg-le 3 ja § 85 p-le 1 **otsustan:**

1.1. Rahuldada MTÜ Eesti Metsa Abiks 20.12.2023 esitatud ja 28.12.2023 parandatud vaie.

1.2. Tunnistada Keskkonnaameti 22.11.2023 korraldus nr DM-120674-26 ning sellega antud maavara kaevandamise keskkonnaluba nr KL-516412 kehtetuks.

Isikul, kelle vaie jääb rahuldamata või kelle õigusi on vaidemenetluses rikutud, on õigus pöörduda kaebusega halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud tingimustel ja korras 30 päeva jooksul vaideotsuse teatavaks tegemisest arvates.

2. ASJAOLUD

2.1. Keskkonnaamet andis 22.11.2023 korraldusega nr DM-120674-26 (edaspidi *Keskkonnaameti korraldus* või *korraldus*) Lääne-Viru maakonnas Kadrina vallas Arbavere külas riigiomandis Loobu metskond 31 (katastritunnus: 27202:001:0458) ja Loobu metskond 33 (katastritunnus: 27301:001:0138) kinnistul Soomukse III keskkonnaloa nr KL-516412 (edaspidi ka *kaevandamisluba*).

2.2. MTÜ Eesti Metsa Abiks (edaspidi *vaide esitaja*) esitas 20.12.2023 Keskkonnaametile vaide Soomukse III keskkonnaloa kehtetuks tunnistamiseks (registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis (edaspidi *DHS*) 21.12.2023 nr 1-7/23/222).

2.3. Vaide esitaja leiab, et Soomukse III liivakarjääri ei või rajada järgnevatel põhjustel: Keskkonnamõju hindamine kõrvalasuvalle Natura 2000 alale on tegemata. Kinnistud, kuhu Keskkonnaamet on välja andnud kaevandamisloa, jäävad ala sisse, kuhu Kadrina vald on alustanud kaitseala loomist. Kadrina vald asub valdavalt nõrgalt kaitstud või kaitsmata põhjavee alal. Kaevandamiseks ette nähtud kinnistutel elutsevad I ja II kaitsekategooria linnud. Kliimaministeerium on seisukohal, et I ja II kategooria liikide elupaigad vajavad täiendavat kaitset. Keskkonnaamet on jätnud keskkonnaloa menetlusest välja kompleks mõju hindamise, mis tekib Soomukse III karjääril koos Soomukse I ja Soomukse II karjääridega.

Kaevandamisloob on vastuolus Kadrina kehtiva üldplaneeringuga. Keskkonnaamet soovib muuta maa sihtotstarvet maatulundusmaast mäetööstusmaaks, kuigi maa sihtotstarbe muutmise peaks toimuma johtuvalt ainult kõrgendatud avalikust või riiklikust huvist. Hetkel aga on maa sihtotstarbe muutmise huvi ainult firmal, mis soovib seal kaevandamist alustada. Alal kasvab hetkel noorendik, mis raiutakse maha. Sellega väheneb antud alal metsamaa osakaal ja rekreatsioonialased võimalused. Kaovad piirkonnas võimalused koriluseks.

2.4. Keskkonnaameti hinnangul oli vaie puudustega, kuna vaidest puudus HMS § 76 lg 2 p 6 kohane kinnitus selle kohta, et vaieldavas asjas ei ole jõustunud kohtuotsust ega toimu kohtumenetlust. Keskkonnaamet andis vaide esitajale 27.12.2023 kirjaga nr 1-7/23/222-2 vaide puuduste kõrvaldamiseks tähtaja (10 päeva).

2.5. Tallinna Looduskoostöö Koda MTÜ avaldas 27.12.2023 vaidele toetust (DHS 28.12.2023 nr 1-7/23/222-3) ning väitis, et vaidega ühinevad Tallinna Looduskoostöö Koda MTÜ ja Nõmme Tee Selts MTÜ, põhjendusega, et Soomukse III liivakarjäär asub vahetult Ohepalu looduskaitseala kõrval ning antud tegevus avaldab märkimisväärset negatiivset mõju Ohepalu looduskaitsealale.

2.6. Vaide esitaja edastas Keskkonnaametile 28.12.2023 parandatud vaide (DHS 28.12.2023 nr 1-7/23/222-4).

2.7. Keskkonnaamet küsis 29.12.2023 kirjaga nr 1-7/23/222-5 huvitatult isikutelt seisukohta ning juhtis tähelepanu, et HMS § 76 lg-le 3 alusel ei saa Tallinna Looduskoostöö Koda MTÜ-d ning Nõmme Tee Selts MTÜ-d lugeda vaide esitajateks, kuna nad ei ole vaide esitaja vaiet allkirjastanud ning vaide esitaja ei ole Keskkonnaametile esitanud volikirja või muud volitust tõendavat dokumenti, et vaide esitaja esindab täiendavalt ka nimetatud MTÜ-sid. Seega andis Keskkonnaamet MTÜ-dele võimaluse esitada seisukoht vaidele hiljemalt 15.01.2024. Keskkonnaamet andis võimaluse esitada oma poolse seisukoha ka keskkonnaloa omajal hiljemalt 15.01.2024. Lisaks pikendas Keskkonnaamet vaideotsuse tegemise tähtaega HMS § 84 lg 2 alusel kuni 06.02.2024.

2.8. Keskkonnaamet küsis 09.01.2024 kirjaga nr 1-7/23/222-6 vaidele seisukohta ka kohaliku omavalitsuse üksuselt Kadrina vallalt HMS § 82 p 5 alusel. Keskkonnaamet palus seisukoht esitada hiljemalt 23.01.2024.

2.9. Keskkonnaloa omaja EMG Karjäärid OÜ esitas enda seisukoha 12.01.2024 kirjaga nr 3-1/2-24-1 (DHS 15.01.2024 nr 1-7/23/222-7). Loa omaja asus seisukohale, et vaide esitaja nõue kaevandamisloa kehtetuks tunnistamiseks ei ole põhjendatud ning vaie tuleb jätta rahuldamata.

2.10. Kadrina Vallavalitsus esitas seisukoha 16.01.2024 korraldusega nr 16 (DHS 17.01.2024 nr 1-7/23/222-8). Kuna antud tähtaja raames ei toimunud Kadrina vallavolikogu istungit, andis kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõikest 2 lähtuvalt vaidele omapoolse seisukoha Kadrina Vallavalitsus. Kadrina Vallavalitsus selgitab, et vaidlusalune karjäär jääb Kadrina valla üldplaneeringu, samuti maakonnaplaneeringu järgi osaliselt väärtuslikule maastikule ja täielikult rohevõrgustiku alale ning lahustükkide vahel kulgeb üldplaneeringus käsitletud Arbavere-Uku ilus teelõik Tapa-Loobu tugimaanteel (katastritunnus 27301:001:1480, tee nr 24). Kadrina Vallavalitsus on seisukohal, et Soomukse III liivakarjääri jaoks tehtav metsa raadamine ja plaanitav kaevandamine lähevad vastuollu planeeritava ala kohaliku kaitse alla võtmise ettepanekus välja toodud eesmärkidega ning otsustab nõustuda vaide esitaja vaidega.

2.11. Punktis 2.5. ja 2.7. nimetatud MTÜ-d enda seisukohta määratud tähtjaks ei esitanud.

2.12. Keskkonnaamet pikendas 06.02.2024 kirjaga nr 1-7/23/222-9 vaideotsuse koostamise tähtaega kuni 20.02.2024.

2.13. HMS § 73 lg 3 sätestab, et kui haldusorgani üle teostab teenistuslikku järelevalvet minister, lahendab vaide haldusakti andnud haldusorgan, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti. Keskkonnaministri 30.09.2020 määruse nr 47 „Keskkonnaameti põhimäärus” § 5 lg 1 kohaselt teostab teenistuslikku järelevalvet Keskkonnaameti tegevuse üle kliimaminister. Maapõueseaduses (edaspidi *MaaPS*) ei ole sätestatud teistsugust vaidealluvust. Seega kuulub vaide lahendamine Keskkonnaameti pädevusse.

3. VAIDEOTSUSE PÕHJENDUSED

3.1. Keskkonnaamet nõustub vaidega ning tunnistab Soomukse III liivakarjääri keskkonnavalua nr KL-516412 kehtetuks, kuna tegevus ei ole kooskõlas Kadrina valla üldplaneeringuga ning kohaliku omavalitsuse üksus (edaspidi **KOV**) nõustus vaidega, mistõttu Keskkonnaamet järeldab, et KOV ei ole kaevandamisloa andmisega nõus ning esineb kaevandamisloa andmisest keeldumise alus *MaaPS* § 55 lg 2 p 11.

3.1.1 Keskkonnaamet rõhutab, et palus 10.08.2022 kirjaga nr DM-120674-4 keskkonnavalua taotluse kohta arvamust kavandatava kaevandamiskoha KOVilt *MaaPS* § 49 lg 6 alusel. Keskkonnaamet palus 17.08.2023 kirjaga nr DM-120674-11 KOVilt seisukohta Soomukse III liivakarjääri keskkonnamõju hindamise (edaspidi **KMH**) eelhindangule ning KMH algatamata jätmise otsuse eelnõule. 05.10.2023 kirjaga nr DM-120674-15 palus Keskkonnaamet KOVilt seisukohta Soomukse III liivakarjääris keskkonnavalua andmise otsuse eelnõule.

KOVilt ei laekunud terve menetluse käigus keskkonnavalua taotluse ega Keskkonnaameti koostatud eelnõude kohta seisukohti ega ettepanekuid.

Keskkonnaamet lähtus 22.11.2023 korraldusega nr DM-120674-26 kaevandamisloa andmisel HMS § 16 lg-st 2, mille kohaselt, kui teine haldusorgan ei ole kooskõlastamisest määratud tähtajaks keeldunud ega tähtaega pikendanud, loetakse kooskõlastus antuks ning kui teine haldusorgan ei ole arvamust andnud, võib taotluse lahendada teise haldusorgani arvamusest.

Samas on Tallinna Ringkonnakohus haldusasjas nr 3-22-2132 leidnud, et olukorras, kus Keskkonnaamet näeb, et üldplaneeringust nähtuvalt pole soovitavas asukohas kaevandamist ette nähtud, ei tohi Keskkonnaamet lähtuda KOVi vaikimisi antud kooskõlastusest. Kaevandamisluba on õiguspärane üksnes juhul, kui *MaaPS* § 49 kohaselt nõutavad kooskõlastused on antud õiguspäraselt ning Keskkonnaamet vastutab menetluse lõpptulemuse õiguspärasuse eest (Tallinn Ringkonnakohtu 24.07.2023 kohtuotsus haldusasjas nr 3-22-2132, p 15 – 16).

Seega on käesoleval juhul oluline hinnata, kas tegevus on kooskõlas üldplaneeringuga ning kas sellest tulenevalt võis Keskkonnaamet lähtuda KOVi vaikimisi antud arvamusega.

Vaidlusaluses 22.11.2023 korralduses nr DM-120674-26 ega KMH algatama jätmise otsuses 04.10.2023 nr DM-120674-14 ei ole kooskõla üldplaneeringuga sisuliselt käsitletud.

Vaide esitaja leiab, aga et Keskkonnaameti väljastatud keskkonnavalua on vastuolus Kadrina valla kehtiva üldplaneeringuga:

- a) Arbavere piirkond on Kadrina üldplaneeringus märgitud kui väärtuslik maastik (I klass).
- b) Arbavere piirkond on märgitud Kadrina üldplaneeringus kui ilusad teelõigud.
- c) Arbavere mõisapark on märgitud Kadrina üldplaneeringus kui miljööväärtuslik ala.

Samuti selgitab KOV vaidemenetluses 16.01.2024 esitatud korralduses nr 16, et vaidlusalune karjäär jääb Kadrina valla üldplaneeringu, samuti maakonnaplaneeringu järgi osaliselt väärtuslikule maastikule ja täielikult rohevõrgustiku alale ning lahustükkide vahel kulgeb üldplaneeringus käsitletud Arbavere-Uku ilus teelõik Tapa-Loobu tugimaanteel (tee nr 24).

Esiteks on Keskkonnaamet seisukohal, et Arbavere mõisa park (kultuurimälestiste registri nr 15657) koos kõigi hõlmatud katastriüksustega asub Soomukse III liivakarjäärist ligikaudu 1,5 km kaugusel ning liivakarjääri mõju antud kultuurimälestisele ning miljööväärtuslikule alale on täielikult välistatud.

Samas nõustub Keskkonnaamet vaide esitaja ja KOVi seisukohaga selles osas, et Soomukse III liivakarjäär asub osaliselt üldplaneeringu kohasel väärtuslikul maastikul ning ilusa teelõigu lähistel ning täielikult rohevõrgustiku tuumalal. Keskkonnaamet täpsustab, et Soomukse III liivakarjäär moodustab ainult väikese osa kogu Kadrina valla üldplaneeringus ette nähtud väärtuslikust maastikust, rohevõrgustiku tuumalast ja ilusast teelõigust ning Kadrina valla üldplaneeringu seletuskiri ei välista konkreetselt rohevõrgustiku alal või väärtuslikul maastikul, ega ilusate teelõikude läheduses karjääri rajamist. Lisaks on Lääne-Viru maakonnaplaneeringu 2030+ seletuskirjas¹ välja toodud, et rohelise võrgustiku tuumala/koridori alad ei ole takistuseks kaevandamislubade taotlemisel ja väljaandmisel õigusaktides sätestatud korras ja tingimustel, kui tagatakse rohelise võrgustiku toimimine, nt leitakse mõju kompenseerimiseks uus koridor.

Kohtupraktikas on leitud, et KOV ei saa kooskõlastuse andmise otsustamisel mööda vaadata kehtivast üldplaneeringust ning sellega kogukonnale antud õigustest. Nende kaalumata jätmine on oluline kaalutusviga. KOV peab üldplaneeringust tulenevaid piiranguid sisuliselt analüüsima ja hindama, kas kaevandamise lubamine oleks kohalike elanike huvide riivega võrreldes proportsionaalne (Tallinn Ringkonnakohtu 24.07.2023 kohtuotsus haldusasjas nr 3-22-2132, p 14).

Vaidlusaluses kaevandamisloa taotluse menetluses ei ole Keskkonnaamet aga KOV üldplaneeringust tulenevaid piiranguid sisuliselt analüüsinud ega hinnanud, kuigi Soomukse III liivakarjäär asub rohevõrgustiku alal ja väärtuslikul maastikul. Seega ei ole KOVi vaikimisi antud kooskõlastus õiguspärane ning Keskkonnaamet ei tohtinud anda kaevandamisluba ilma KOVi arvamusega.

Seetõttu küsis Keskkonnaamet vaidemenetluses KOVi arvamust. KOV esitas 16.01.2024 korraldusega nr 16 vaidega nõustuva arvamuse, leides mh, et Soomukse III liivakarjääri jaoks tehtav metsa raadamine ja plaanitav kaevandamine lähevad vastuollu planeeritava kohaliku ala kaitse alla võtmise ettepanekus välja toodud eesmärkidega.

Seega on KOV asunud vaidemenetluses seisukohale, et ei nõustu vaidlusaluse Soomukse III liivakarjääri kaevandamisloa andmisega, mistõttu esineb MaaPS § 55 lg 2 p 11 kohane kaevandamisloa andmisest keeldumise alus.

Eeltoodust tulenevalt ei ole Keskkonnaameti 22.11.2023 korraldus nr DM-120674-26 õiguspärane ning Keskkonnaamet tunnistab korralduse nr DM-120674-26 ja sellega antud Soomukse III liivakarjääri kaevandamisloa nr KL-516412 kehtetuks.

3.2. Vaatamata eeltoodule ei nõustu Keskkonnaamet järgmiste vaides toodud põhjendustega:

3.2.1. Keskkonnaamet ei ole nõus vaide esitaja seisukohaga, et kõrvalasuvale Natura 2000 alale on KMH tegemata.

Keskkonnaamet on seisukohal, et KMH vajalikkuse hindamise käigus (04.10.2023 nr DM-120674-14) kaaluti mh Natura hindamise vajalikkust ning jõuti õigele järeldusele, et kavandatav tegevus ei mõju oluliselt ebasoodsalt ühelegi üle 100 m kaugusel asuva Natura 2000 ala (Ohepalu loodus- ja linnuala) kaitse-eesmärgiks olevale elupaigatüübile ega liigile, ega

alade terviklikkusele, mistõttu ei olnud KMH algatamine, ka lähtuvalt Natura 2000 alast, põhjendatud.

Ohepalu loodusala piir asub taotletava mäeeraldise teenindusmaast ca 100 m kaugusel, kuid lähimad Ohepalu loodusala kaitse-eesmärgiks olevad elupaigatüübid on vanad loodusmetsad ca 500 m kaugusel ja ca 700 m kaugusel olevad siirdesoo- ja rabametsad ning rabad.

Ohepalu linnuala liigid, mille isendite elupaiku alal kaitstakse, on kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), sõtkas (*Bucephala clangula*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*) ja sookurg (*Grus grus*). Mäeeraldisele lähim Ohepalu linnuala kaitse-eesmärgiks oleva sookure elupaik jääb mäeeraldise teenindusmaast ca 700 m kaugusele.

KMH eelhinnangu p-s 3.3.1 (lk 25) on kirjutatud järgmiselt - välistamaks võimaliku mürahäiringu ebasoodsat mõju Ohepalu looduskaitsealale, on Keskkonnaamet seisukohal, et koos karjääri kaitsealapolsele küljele leevendusmeetmena rajatava müratõkkevalliga on oluline ebasoodne mõju välistatud. Võimaliku negatiivse keskkonnamõju vähendamise meetmed: Soomukse III liivakarjääri mäeeraldise teenindusmaa piirile, Ohepalu looduskaitseala (EELISE kood: KLO1000230) poolsele alale, tuleb rajada müratõkkevall kõrgusega 3m.

Ohepalu looduskaitseala kaitse-eesmärk on kaitsta järgmiste liikide elupaiku: kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), kassikakk (*Bubo bubo*), **laanerähn** (*Picoides tridactylus*), **metsis** (*Tetrao urogallus*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), sookurg (*Grus grus*) ja sõtkas (*Bucephala clangula*).

Keskkonnaamet rõhutab, et müratõkkevall leevendusmeetmena on seatud välistamaks võimaliku mürahäiringu ebasoodsa mõju avaldumist metsisele ja läanerähnil (vt KMH eelhinnang, lk 25), mitte aga Ohepalu linnuala kaitse-eesmärgiks olevate liikidele.

Keskkonnaamet on seisukohal, et Natura ala kaitse-eesmärgiks olevatele liikidele on ebasoodne mõju välistatud. Samuti on Keskkonnaamet seisukohal, et Soomukse III liivakarjääris kavandatav tegevus ei ole võrreldav vaide esitaja poolt välja toodud kohtulahendites nimetatud tegevustega. Vaide esitaja ei ole arvestanud Soomukse III liivakarjääri tegevuse erisusi. Lisaks on vaide esitaja seisukoht üldistav ning ei täpsusta, milliste konkreetsete KMH eelhinnangust toodud asjaolude tuvastamisel ja kuidas on Keskkonnaamet eksinud.

3.2.2 Vaide esitaja toob välja, et kinnistud, kuhu Keskkonnaamet on välja andnud kaevandamisloa, jäävad ala sisse, kuhu Kadrina vald on alustanud kaitseala loomist.

Keskkonnaamet ei ole nõus vaide esitaja seisukohaga, et Keskkonnaamet oleks pidanud kaevandamisloa taotluse menetluses arvestama kohaliku tasandi kaitseala moodustamise ettepanekut või algatamist, kui KOVi keelduvat seisukohta kaevandamisloa taotlusele. Keskkonnaamet on seisukohal, et kui KOV soovis keelduda kaevandamisloa taotlusele nõusoleku andmisest nimetatud argumendile tuginedes, siis oleks KOV pidanud oma seisukoha esitama kaevandamisloa taotluse menetluses, kui Keskkonnaamet küsis KOVi arvamust.

Keskkonnaameti hinnangul on käesoleva juhul ka oluline, et Keskkonnaamet andis Soomukse III keskkonnala nr KL-51641 22.11.2023 korraldusega nr DM-120674-26 **enne** Kadrina vallavolikogu 20.12.2023 otsust nr 96, millega algatati Uku mõhnastiku kaitseala kohaliku kaitse alla võtmise menetlus. Otsuses nr 96 on muuhulgas välja toodud, et tellitakse Uku mõhnastiku kaitseala kohaliku kaitse alla võtmise täiendav ekspertiis kaitsealuse ala ja sealsete piirangute otstarbekuse täpsemaks määramiseks koos kaitseala kaitse-eeskirja eelnõu koostamisega. See tähendab ka seda, et alles hakatakse täpsemalt määratlema ala, kuhu on põhjendatud ning võimalik kohaliku tasandi kaitseala moodustada.

02.01.2024 kirjas nr 7-16/23/25650-2 on Keskkonnaamet mh KOVile selgitanud, et looduskaitseaduse (edaspidi *LKS*) § 8 lg 6 kohane haldusakti andmise menetluse peatamise alus kehtib vaid riiklike loodusobjektide kaitse alla võtmise puhul ning *LKS* § 8 lg 6 ei kohaldu kohaliku omavalitsuse tasandil kaitse alla võetavate loodusobjektide puhul.

Seega puudus Keskkonnaametil alus peatada kaevandamisloa menetlus kohaliku tasandi kaitse alla võtmise ettepanekule tuginevalt ning kohaliku tasandi kaitseala moodustamine algatati peale kaevandamisloa andmist.

3.2.3 Vaide esitaja leiab, et Kadrina vald asub valdavalt nõrgalt kaitstud või kaitsmata põhjaveega alal ning Keskkonnaameti poolt seatud meetmed ei toimi, sest Keskkonnaamet ei tee karjäärides ressursi puuduse tõttu seiret ning reostuse kokku kogumine ja utiliseerimine on kaevandajale kulukad ning neid reaalselt sellepärast ka ei tehta.

Keskkonnaamet hindas KMH vajalikkuse eelhinnangu koostamisel ka kavandatava tegevuse võimalikku mõju pinna- ja põhjaveele ning hindas tegevusega kaasnevate avariolukordade esinemise võimalikkust, sealhulgas heite suurust. Keskkonnaamet jõudis järeldusele ja on jätkuvalt seisukohal, et tegevusega ei kaasne eeldatavalt olulist negatiivset keskkonnamõju eeldusel, et võetakse kasutusele negatiivse keskkonnamõju vähendamise meetmed, mis on välja toodud korralduses nr DM-120674-26 ning lisatud Soomukse III keskkonnaloale nr KL-516412.

Keskkonnaamet rõhutab et Keskkonnaameti järelevalve osakond teostab karjäärides pistelisi kontrole nii maapinnalt, kui droonilendudega õhust, samuti kontrollib loale seatud kõrvaltingimuste ja kohustuste täitmist. Rikkumiste tuvastamisel reageeritakse viivitamatult ning rikkumine kõrvaldatakse. Väide, et reostuse kogumine ja utiliseerimine on kaevandajatele kulukad ning kaevandajad seda ei tee, on üldistav ning põhjendamata. Keskkonnaamet on seisukohal, et igasuguse tekkinud probleemi koheselt lahendamine on loa omajale ja kaevandajale kohustuslik ja prioriteetne.

3.2.4 Vaide esitaja leiab, et I ja II kategooria linnud elutsevad kaevandamiseks ettenähtud kinnistutel. Müra aga peletaks piirkonnast eemale seal pesitsevad linnud ning veereostus võib põhjustada mitmete lindude hukku.

Keskkonnaamet selgitab, et vaide esitaja poolt toodud illustreeriv kaart kujutab riigile kuuluvat 149,66 ha suurust maaüksust Loobu metskond 33 (katastritunnus: 27301:001:0138) ning kaitstavate liikide elupaiku antud katastriüksuse keskosas. Loobu metskond 33 kinnistul asuv Soomukse III liivakarjääri mäeeraldise lõunapoolne lahustükk, pindalaga 13,07 ha, asub nimetatud kinnistu idaosas ning ei kattu, ega piirne ühegi kaitstava loodusobjektiga. Ehk kavandataval karjäärialal kaitsealuste liikide elupaiku ei ole.

Lähedal asuvate kaitsealuste liikide elupaikadega on arvestatud Keskkonnaameti koostatud KMH eelhinnangus. Eelhinnang tõi välja, et raieid kaitsealuste liikide elupaikades kavandatud ei ole. Eelhinnangus ei saanud täielikult välistada müra võimalikku ebasoodsat mõju väljaspool Ohepalu looduskaitseala pesitsevatele lindudele. Sellest lähtudes on Keskkonnaamet seisukohal, et koos karjääri Ohepalu looduskaitseala poolsele küljele rajatava müratõkkevalliga on oluline ebasoodne mõju kaitsealustele liikidele (laanerähn ning metsis) välistatud, arvestades rajatava müratõkkevalli kõrgust ning asukohta.

3.2.5 Vaide esitaja leiab, et Keskkonnaamet on jätnud keskkonnaloa menetlusest välja kompleks mõju hindamise, mis tekib Soomukse III karjääril koos Soomukse I ja Soomukse II karjääridega.

Keskkonnaameti 04.10.2023 korralduse nr DM-120674-14 punktis 3.2.3.4. hinnati planeeritava tegevuse ja olemasolevas Soomukse II kruusakarjääris loaga nr L.MK/319032 lubatud tegevuse võimalikku kumulatiivset keskkonnamõju. Järeldus oli, et taotletava tegevuse lisandumisel olemasolevatele keskkonda mõjutada võivatele tegevustele ei ole kumulatiivse mõju avaldumine tõenäoline.

Lisaks on oluline kriteerium see, et Soomukse II kruusakarjäär (loa omaja Metsatervenduse OÜ, loa nr L.MK/319032, luba kehtiv kuni 01.07.2025) on tänaseks praktiliselt ammendunud, see on osaliselt korrastatud metsamaaks ning karjääris tegutseb operaatorina Soomukse III keskkonnaloa nr KL-516412 omaja EMG Karjäärid OÜ. Edaspidi toimub Soomukse II kruusakarjääri varu lõplik ammendamine, Soomukse II karjäärialala korrastatakse terviklikult ning tegevusega jätkatakse Soomukse III liivakarjääris. Seega külgnevates Soomukse II ja III karjäärides **samaaegset tegevust ei toimu**.

Arvestades asjaolu, et Soomukse I ja III karjääride vaheline ala (Soomukse II) korrastatakse enne järgmise avamist, ei ole kumulatiivse mõju avaldumine tõenäoline.

3.2.6 Vaide esitaja leiab, et hetkel on maa sihtotstarbe muutmise huvi ainult firmal, mis soovib seal kaevandamist alustada ning ei mõista miks Keskkonnaamet soovib muuta maa sihtotstarvet maatulundusmaast mäetööstusmaaks kui maa sihtotstarbe muutmine peaks toimuma johtuvalt ainult kõrgendatud avalikust või riiklikust huvist.

Keskkonnaamet menetleb kaevandamisloa taotlusi ning maakatastriseaduse (edaspidi *MaaKatS*) § 18² lg 4 kohaselt määratakse katastriüksusele, millele on välja antud maavara kaevandamise luba, kaevandamisloast tulenev mäetööstusmaa või turbatööstusmaa sihtotstarve. Kohtupraktikas on rõhutatud, et *MaaKatS* § 18² lg 4 kehtestab erandi katastriüksusele sihtotstarbe määramise üldreeglitest, kuna sellega on osa katastriüksuste sihtotstarvetest ettenähtud linna- või vallavalitsuse asemel Riigikogu seadusega. KOVil ei ole sellises olukorras ka õigust keelduda katastriüksuse sihtotstarbe muutmisest, tuginedes varem kehtinud ja kaevandamist ette mitte nägevatele planeeringutele (eelkõige üldplaneeringule, kuid ka eri- ja detailplaneeringutele). (Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 26.05.2020 otsus kohtuasjas nr 5-20-2, p-d 25-26)

Keskkonnaamet lisab, et käesoleval juhul oleks sihtotstarbe muutmine toimunud katastriüksusel osaliselt ning maa sihtotstarbe muutmisel mäetööstusmaaks tehakse seda ainult kehtiva kaevandamisloaga määratud mäeeraldise ning selle teenindusmaa piirides. Katastriüksuse ülejäänud piirides jääb kehtima endine sihtotstarve.

3.2.7 Vaide esitaja väidab, et alal kasvab hetkel noorendik, mis raiutakse maha. Sellega väheneb antud alal metsamaa osakaal ja rekreatsioonialased võimalused. Kaovad piirkonnas võimalused koriluseks.

Arvestades, et Keskkonnaamet tunnistas 22.11.2023 korralduse nr DM-120674-26 ja sellega antud maavara kaevandamise keskkonnaloa nr KL-516412 kehtetuks, on Keskkonnaamet seisukohal, et käesolev vaide punkt ei ole enam aktuaalne ning ei vaja täiendavaid selgitusi.

3.2.8 Vaide esitaja heidab Keskkonnaametile ette, et Keskkonnaamet on jätnud taaskord keskkonnaühendused teavitamata, kuigi kohtumistel on alati neid lubatud hoida kõigega kursis mis toimub kaitsealadel ja nende ümbruses. Hetkelgi said keskkonnaühendused teada toimuvast juhuslikult.

Keskkonnaamet on seisukohal, et keskkonnaorganisatsiooni staatus ei anna vahetult igas haldusmenetluses osalemise õigust. Ka kohtupraktikas on leitud, et ainuüksi valitsusvälise keskkonnaorganisatsiooni staatus (*KeÜS* § 31) ei anna ühendusele õigust olla menetlusosaline puudutatud isikuna *HMS* § 11 lg 1 p 2 järgi. Keskkonnaühenduse õiguste rikkumist eeldatakse

vaid kohtukaebeõiguse (KeÜS § 30 lg 2), mitte haldusmenetlusse kaasamise aspektist. (Riigikohtu halduskolleegiumi 28.09.2023 otsus haldusasjas nr 3-21-979, p 30).

Keskkonnaamet on Soomukse III liivakarjääri menetluse käigus avalikkust teavitanud seadusest tulenevast korrast lähtuvalt väljaandes Ametlikud Teadaanded. Keskkonnaamet avaldas menetluse algatamise teate keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) § 47 lõike 2 alusel 11.08.2022. Keskkonnaamet avaldas sama seaduse alusel Soomukse III liivakarjääris KMH algatamata jätmise otsuse ning keskkonnaloa eelnõu avalikustamise teate 05.10.2023. Keskkonnaamet avaldas teate keskkonnaloa nr KL-516412 andmisest KeÜS § 58 lõike 3 alusel 22.11.2023.

3.3. Arvestades p-s 3.1 toodut rahuldab Keskkonnaamet vaide ning tunnistab Soomukse III liivakarjääri keskkonnaloa nr KL-516412 kehtetuks.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Olav Avarsalu

peadirektori asetäitja peadirektori ülesannetes

Teadmiseks: info@emg.ee, KADRINA@KADRINA.EE, harri@tilk.ee,
info@nommeteeselts.ee, abi@eestimetsaabiks.ee

Valdo Tohver 53238814

valdo.tohver@keskkonnaamet.ee